دیدار لەگەڵ نووسەری منداڵان مامۆستا عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی … دیدارساز: رەزا شوان

مامۆستا عەلی حەمەڕەشید، نووسەرێکی بە توانا و ناسراوی نووسین هەمەڕەنگەیە، لە بواری لقەکانی ئەدەبی منداڵانی کورد دا، هۆنراوەنووس و چیرۆکنووس و ئۆپەرێت نووسێکی شارەزایە.. تا ئێستا چەندین هۆنراوە و چیرۆک و ئۆپەرێتی بۆ منداڵانی کوردمان نووسیوە و لە پەرتووکی چاپکراو و لە گۆڤارەکانی منداڵان دا بڵاوی کردوونەتەوە. مامۆستا عەلی حەمەڕەشید وەکوو مامۆستایەک و سەرپەرشتیارێکی پەروەردەیی، تێکەڵ بە جیهانی وەنەوشەیی سەیر و سەمەرەی منداڵانی کوردمان بووە، لە نزیکە لە هیوا و لە خواست و لە خەونە سەوزەکانیان و لە راز و نیازی پاکی منداڵانی دڵپاک و بێتاوانی کورد تێگەیشتووە و شارەزای لە فەرهەنگی زمانیان بووە.. بیرۆکەی نووسینەکانی نامۆ نین و لە ژیان و ژینگەی منداڵانی کوردەوە ئیلهامی بۆ هاتوون و کردوونی بە هەوێنی بابەتەکانی نووسینەکانی و بە زمانێکی شیرین و ئاسان و رەوان و پەتی کوردی لە چوارچێوەی هۆنراوەی شیرین و چیرۆکی جوان و ئۆپەرێتی خۆشدا بە شێوازێکی ناسک و ستایلێکی سەردەمیانە بۆی داڕشتوون.. توانیویەتی خۆی لە دڵی منداڵانی کورد دا شیرین و خۆشەویست بکات.. کێشی هۆنراوەکانی خۆماڵی کوردین (بڕگەیین) و سەروای هۆنراوەکانی سووک و ئاسانن و رەوانن، دێڕەکانی کورتن.. بە ئاسانی منداڵان چێژیان لێوەردەگرن و لەبەریان دەکەن و بەشێکی زۆری هۆنراوەکانی ئاوازیان بۆ داناون و کراون بە سروود و گۆرانی و بە دەنگی منداڵانی کورد تۆمارکراون لە هەندێ لە کەناڵە تەلەفزیۆنییەکاندا، لە ماوەی منداڵاندا پێشکەش دەکرێن..
مامۆستا عەلی حەمەڕەشید نووسەرێکی هۆشیار و داهێنەرە و باش لەوە تێگەیشتووە، کە منداڵانی ئەمڕۆمان، نەوەی شۆڕشی تەکنەلۆژیا و داهێنانی سەیر و سەمەرەن.. نەوەی تەلەفزیۆنی رەنگاوڕەنگ و ئینتەرنێت و ئایپادن. پێویستە ئەدەبی منداڵانیش بەپێی خواست و هیوا و حەز و خەونەکانی منداڵانی

ئەم سەردەمە بێت و هانیان بدات بە دۆزینەوە و داهێنان. لەم دیدارەدا لەگەڵ مامۆستا عەلی حەمەڕەشید، دەربارەی ئەمە و داهاتووی ئەدەبی منداڵانی کورد و خۆناساندنی بە خوێنەرانی ئەم بوارە، چەند پرسیارێکمان لە مامۆستا عەلی کرد. بە پێخۆشحاڵی و راشکاوییەوە، وەڵامی پرسیارەکانی دایەوە.. ئەمەش دەقی پرسیارەکانی ئێمە و وەڵامەکانی مامۆستا عەلی حەمەڕەشیدە.

پرسیار: مامۆستا عەلی هەرچەندە بەڕێزتان نووسەرێکی ناسراوی بواری ئەدەبی منداڵانن.. بەلای خوێنەرانی ئەم بوارەوە ناسراون.. حەزدەکەین زیاتر خۆتان بە خوێنەران بناسن.

وەڵام: ناوم(عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی) یە لە ساڵی ١٩٦١ دا لە شارۆچکەی بەرزنجە لە دایک بووم، خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیم لە بەرزنجە و لە شاری سلێمانی تەواو کردووە. لە ساڵی ١٩٨٣ بووم بە مامۆستا و لە گوندی مەریاس لە ـ سنوری شارۆچکەی بەرزنجە دامەزرام.. دواتر گواسترامەوە بۆ بەرزنجە. چەند ساڵێکیش لە ئۆردوگای باریکە و لە قوتابخانەی (برایەتی) مامۆستا بووم. پاشان گوازرامەوە بۆ قوتابخانەی (ئاری) لە سلێمانی کە ماوەی ١٦ ساڵ لەوێ مامۆستا بووم، وانەی بیرکاریم دەوتەوە. هەرچەندە پسپۆڕیی گشتی بووم. لەو ماوەیەدا کە لە قوتابخانەی (ئاری) بووم کە لە ئێستادا ناوەکەی کراوە بە قوتابخانەی (ئیبراهیم پاشا) بە هاوکاری بەڕێوەبەر و یاریدەدەران و مامۆستیانی قوتابخانەکە (٧) ژمارەمان لە گۆڤارێک دەرکرد کە ساڵانە بوو، بە ناوی(گۆڤاری ئاری) و بە بەرامبەر دابەشمان دەکرد بەسەر پەروەردەکانی دەورو بەر و قوتابخانەکانی ناو شاری سلێمانی دا.
کە زیاتر ئەرکەکان لەسەر شانی من بوون و یەکێکە لەو کارانەی کە شانازیان پێوە دەکەم. دوو ساڵ سەرپەرشتیار بووم، هەر هاوکاریان بووم. کەمەڵێک بابەتی پەروەردەیی و زانستی و کۆمەڵایەتی تێدابوو، لە گەڵ مێژووی دروسبوونی قوتابخانەکە و چالاکییەکانی. لە ساڵی ٢٠١١ دا، بەشداری تاقیکردنەوەی سەرپەرشتیاریم کرد و پلەی سەرپەرشتیاری پەروەردەیی/ بیرکاریم وەرگرت و نزیکەی ٨ ساڵە لە بەڕێوەبەرێتی پەروەردەی سیدصادق سەرپەرشتیاری بیرکاری بووم کە لەو ماوەیەدا لەگەڵ ناسینی کۆمەڵێک هاوڕێی نوێ لەو سنورەدا، توانیم خزمەت بە بواری پەروەردە بکەم و ببمە هۆی دابینکردنی

پەرتوک و نامیلکە و گۆڤاری تایبەتی منداڵان، بە سەرجەم قوتابخانە بنەڕەتییەکان و باخچەکانی منداڵانی سنورەکە و دەوڵەمەندکردنی پەرتوکخانەی قوتابخانەکان. هەروەها لەگەڵ چەند سەرپەرشتیارێکی هاوڕێم بەهاوکاری بەڕێوەبەر و یاریدەدەری بەڕێوەبەرێتی گشتی سەرپەرشتیکردنی پەروەردەیی سلێمانی، توانیمان گۆڤاری(ئاراستەی پەروەردەیی) دەربکەین کە گۆڤارێکی وەرزییە و (٦) ژمارەی لێدەرچووە و بەردەوامە.. ئەمساڵ ٢٠١٩ گوازرامەوە بۆ بەڕێوەبەرێتی پەروەردەی ڕۆژهەڵات / یەکەی سەرپەرشتیکردنی پەروەردەیی/ ڕۆژهەڵات، کە تا کارم لە سیدصادق پەرتوکێک بوو بە ناوی(چنار و هەمن) کە پەرتوکخانەی بەخود بەیان چاپکردم زۆر سوپاسیان دەکەم، بەبەرامبەر بەسەر سەرجەم قوتابخانە بنەڕەتییەکانی سنوری سیدصادق دا دابەشکرا، هەروەها لە سەرەتای دەست بەکاربوونیشم لە یەکەی سەرپەرشتیکردنی پەروەردەیی/ ڕۆژهەڵات، سلێمانی، پەرتوکێکی ترم لەسەر ئەرکی خۆم چاپکرد بەناوی(ئاوازی شادی) کە بریتی بوو، لە ئۆپەرێت و هۆنراوەی تایبەت بە منداڵانی باخچەی منداڵان و لەلایەن بەشی پرۆگرامەکان لە بەڕێوەبەرێتی گشتی پەروەردەی سلێمانی یەوە گەیشتە سەرجەم باخچەکانی منداڵانی سنوری بەڕێوەبەرێتی گشتی پەروەردەی سلێمانی کە زۆر سوپاسیان دەکەم.
هەر گۆڤارێک لە هەرشوێنێکی کوردستان دەرچوو بێت و دەربچێت هەوڵمداوە کە بابەتیان بۆ بنێرم و لەوێ بڵاو ببێتەوە. لەم گۆڤارە تایبەتانەی منداڵان دا هۆنراوە و چیرۆکم بۆ منداڵان بڵاوکردۆتەوە (پەپولە، جگەرگۆشەکان، گوڵەکان، خەندە، جۆلانە، حاجیلە، کۆلارە، کەناری، تۆم وجیری، منداڵی سەردەم، سەمەرە، کانی،سقەرە، ماڵی سەمەرە، بەرات، پێنوسەکەم، بەرخۆکەم، هیوای تۆ، نایە، زەنگ و بەنگ، گەڕان، شەمامە) هەروەها لە زۆربەی ماڵپەڕە ئەلکترۆنییەکانیشدا، بابەتەکانم بڵاودەکەمەوە.

پرسیار: لە کەیەوە هۆگری جیهانی ئەدەبی منداڵان بوون؟

وەڵام: هەر لە منداڵییەوە کە لە پۆلی شەشەمی بنەڕەتی بووم خولیای خوێندنەوە و نوسین بووم کە ئەو کاتە برا گەورەکەم کۆمەڵێک پەرتوکی باشی هەبوو لەگەڵ دیوانی زۆربەی شاعیران و ئەو ڕۆژنامە و گۆڤارانەی ئەو کاتە دەردەچوون، من لەگەڵ پەرتوکەکانی قوتابخانە هەوڵم دەدا کە ئەوانیش بخوێنمەوە، حەزیشم بە شانۆیی دەکرد و

بەشداریم دەکرد وەک ئەکتەر لە پۆلی حەوت و هەشتی بنەڕەتی دا ، بەڵام زیاتر حەزم بە نوسینی هۆنراوە دەکرد، کە ئەمەش هاوڕێ نزیکەکانم دەیانزانی.
دوای بنەڕەتی چەند هاوڕێیەکم لە خوێندن دا، بە هۆی نوسینەوە ناسیوە و تا ئێستاش پەیوەندیمان هەیە و ئەوانیش لە بوارەکەی خۆیاندا کەسانی دیارن ،وەک هاوڕێی هونەرمەند (بەختیار بەمە) و هاوڕێی هونەرمەند (ئازاد سەوزە) ، بەڵام کە بووم بە مامۆستا و یەکەم دامەزراندنیشم لە گوندی(مەریاس) بوو لە سنوری بەرزنجە کاتێک لەگەڵ قوتابییەکاندا دەدوام و وانەم پێدەوتن، هەستم کرد کە بۆشاییەک هەیە و منداڵان تینووی هۆنراوە و چیرۆکی تایبەت بە خۆیانن و منیش دەتوانم بەشداربم لە پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییەدا، بۆیە لەوێوە و لە ساڵی ١٩٨٤ وە، وردە وردە دەستم کرد بە نوسین و بە قوتابییەکانم دەخوێندەوە و مامۆستایانی هاوڕێشم هاندەرم بوون، ئیتر بەردەوام بووم و چونکە بەهرەی نوسینم هەبوو، ئیتر ئەو کاتە یەکەم هۆنةراوەم لە ڕۆژنامەی هاوکاری دا بڵاو کردەوە، کە لە کەتا لاپەڕەیدا چیرۆک و هۆنراوەی بۆ منداڵان بڵاودەکردەوە، ئیتر بەردەوام هۆنراوەم دەنارد و بۆیان بڵاو دەکردمەوە لە ساڵی ١٩٨٥ دا، ئیتر بەتەواوی هۆگری ئەدەبی منداڵان بووم و لەو کاتەوە تا ئەمڕۆ بە بەردەوامی بۆ ئەو جیهانە جوان و پاک و شیرینە دەنووسم و شانازیشی پێوە دەکەم.. هیوادارم کە خزمەتێکی بچوکم بە ئەدەبی منداڵانی کورد کردبێت.

پرسیار: ناوی ئەو پەرتوکانەی تا ئەمڕۆ بۆ منداڵانی کورد لە بواری چیرۆک و هۆنراوە و ئۆپەرێتدا چاپتان کردوون .. ناوەکانیان چین؟

وەڵام: بەخۆشحاڵییەوە تا ئێستا ئەم بەرهەمانەم پێشکەش بە دنیای ڕەنگاڵەیی و جوانی منداڵان کردووە.

١ـ سرودی کوردستان….هۆنراوە… ساڵی ٢٠٠٩.
٢ـ ڕازی قوتابییەکی زیرەک…. چیرۆک و هۆنراوە… ساڵی ٢٠٠٩.
٣ـ دیاریی…. هۆنراوە… ساڵی ٢٠١٠.
٤ـ بولبولەکی زیرەک… چیرۆک.. وەرگێڕان لە عەرەبییەوە ٥ـ فڕفڕۆکە…. هۆنراوە…. ساڵی ١٩٩٥.
٦ـ خەندەی ئاوات…. هۆنراوە…. ساڵی ١٩٩٨.
٧ـ ئافەرین…. هۆنراوە…. ساڵی ٢٠٠٠. کە ٣جار چاپکراوەتەوە
٨ـ دیاری و سەردان…. چیرۆک… ساڵی ٢٠٠٤ کە ٣ جار چاپکراوەتەوە.

٩. کەڤین و هاوڕێکانی… هۆنراوە … ساڵی ٢٠٠٨. دوو جار چاپکراوەتەوە

١٠ـ جێژن…. هۆنراوە… ساڵی ٢٠٠٩.

بەدەستکارییەوە.. ٢٠١٢ کە ٢ جار چاپکراوەتەوە.

١١ـ مامۆستای کوردی…. چیرۆک و هۆنراوە… ساڵی ٢٠١٠.

١٢ـ بوکەکەم بە کوردی گۆرانی دەڵێت…. چیرۆک… ساڵی ٢٠١٣.

١٣ـ گەشتەکەی گوڵێ…. چیرۆک… ساڵی ٢٠١٣.

١٤ـ ئەسپ و فیل…. چیرۆک… ساڵی ٢٠١٣.

١٥ـ یاریی بیرکاری…. چیرۆک وهۆنراوە… ساڵی ٢٠١٣.

١٦ـ منداڵ و فیلم کارتۆن…. شانۆیی و ئۆپەرێت… ساڵی ٢٠١٣.

١٧ـ چنار و هێمن.. ئۆپەرێت و هۆنراوە بۆ منداڵان … ساڵی.. ٢٠١٩

١٨ـ ئاوازی شادی.. ئۆپەرێت و هۆنراوە بۆ منداڵانی باخچەی منداڵان ٢.١٩

١٩ـ مریشکە کونج. بە (PDF) کراوە کە چیرۆک و هۆنراوەیە. ساڵی ٢٠١٧

٢٠ـ جۆلانە… هۆنراوە… ساڵی ٢٠١٩. چاپەکەی مانگ لە شاری بانە بەیان کردووم.

چەند بەرهەمێکی تریشم ئامادەن و لە دەرگەی چاوەڕوانی چاپدان !

پرسیار: لە ئێستادا ئەدەبی منداڵانی کورد، لە چ ئاستێکدا بەدی دەکەن؟ ئایا پێتان وایە، کە لە ئاستی هیوا و خەون و حەز و خواستەکانی منداڵانی کورد دایە؟

وەڵام: ئەدەبی منداڵانی کورد وەکو ئەدەبی منداڵانی وڵاتانی دراوسێ خۆشبەختانە هەنگاوی باشی ناوە و، کۆمەڵێک شاعیر و نووسەری دڵسۆز و خەمخۆر بۆ ئەدەبی منداڵان کار بۆ ئەو دنیا جوانەی منداڵان دەکەن، بە هەموو توانایەکەوە هەوڵی خۆیان خستۆتە گەڕ و بەردەوامن لە خزمەتکردندا.

هەرچەندە تا ئێستا نوسەری یان شاعیرمان نییە کە بەتایبەتی هەر بۆ منداڵان بنوسێت و خۆی بۆ ئەو بوارە تەرخان کردبێت، بەڵام لە ئاستی تەواوی خواست و هیوا و خەون و حەزەکانی منداڵانی کورددا نین، کە ئەمەش بۆ کۆمەڵێک هۆکار دەگەڕێتەوە، کە ئەوانیش کەمی تیراژی ئەو پەرتوک و نامیلکانەیە کە بۆ منداڵانی کورد چاپ و بڵاودەکرێنەوە، کە بەگشتی لە (٥٠٠) دانە تێپەڕ ناکات، نەبوونی مەرجی پەرتوکی منداڵان لەو چاپکراوانەدا، وەک ڕەنگاوڕەنگی، لەمماعی، وێنەی ڕەنگاوڕەنگ و گونجاو، نەشارەزایی هەندێک لەوانەی کە بۆ منداڵان

دەنووسن بە تایبەتی بواری سایکۆلۆژی منداڵ، کاریگەری بواری ئابوری خێزان و ڕۆشنبیری خێزان دەربارەی خوێندنەوەو سود و گرنگی خوێندنەوەی منداڵان.

پرسیار: بەڕێزتان وەکو مامۆستایەک و سەرپەرشتیارێکی پەروەردەیی، تا چ ڕادەیەک ئەدەبی منداڵان کارتێکردنی لەسەر پەروەردە و بنیاتنانی کەسایەتی دروست و لە ئایندەی منداڵان هەیە؟

وەڵام: ئەمە بمانەوێ و نەمانەوێ، ئەدەبی منداڵان کاریگەری باشی هەیە و هەبووە لەسەر پەروەردەی منداڵ، لەسەر ڕۆشنبیر کردنی منداڵ، دروستبوونی کەسایەتی منداڵ، کە زۆربەی زانایانی دەروناسی لەسەر ئەوە کۆکن کە دروستبوونی کەسایەتی منداڵ لە تەمەنی باخچە و پۆلی یەکەمی بنەڕەتی دایە بۆیە گرنگیدان بەو قۆناغە پێویستە و ئامادەکاری باشی دەوێت، چونکە منداڵ بنچینەی بنیاتنانی کۆمەڵگەیە و دەتوانین لە ڕێگەی چیرۆک و هۆنراوەی پەروەردەیی گونجاو بە ئەو قۆناغە ئەو کارە ئەنجام بدەین. تا ئایندەیان گەش بێت و کەسێکی وریا و چالاک و وشیار دەربچن.

پرسیار: یەکێک لە ئامانجە گرنگەکانی ئەدەبی منداڵان، ئامانجێکی نیشتمانییە.. تا چ ڕادەیەک نووسەرانی ئەدەبی منداڵانی کورد، توانیویانە ئەم ئامانجە بقۆزنەوە و لە ڕێی نووسینەکانیانەوە، هانی منداڵانی کورد بدەن بە زیاتر شیرینکردن و هاوبەستەبوونیان بە گەلی کوردمان و بە کوردستانی نیشتمانی پیرۆزمان؟

وەڵام: هەر کەسێک بۆ منداڵان دەنووسێت ئاگاداری ئەو پەیامەیە کە پێویستە لەڕێی هۆنراوە و چیرۆک و ئۆپەرێتە تایبەتەکانەوە بیگەیەنێت بە منداڵان، خۆشەویستی دایک و باوک و مامۆستا و خاک و نیشتمان و ژینگە و ....، دروستکردن و بنیاتنانی کەسایەتییەکی مرۆڤدۆست و دادپەروەر و ڕاستگۆ و جوان بین و چالاک و ئازا و ئازاد، پێویستە ڕەنگدانەوەی هەبێت و بە پێی قۆناغەکانی تەمەنی منداڵی نوسرابن، تا کاریگەریان هەبێت، نیشتمان پەروەریی و خۆشەویستی خاک و وابەستە بوون بە کوردستان و ژینگە جوان و نازدارەکەی ئامانجێکی گرنگە و نوسەرانی بواری ئەدەبی منداڵانی کورد هەوڵیان داوە کە باسی بکەن و بیگەیەننە منداڵ بە جۆرێک کە کاریگەری تەواوی خۆی

هەبێت. من دەتوانم هۆنراوەیەکی خۆم لێرەدا بە نمونە بهێنمەوە کە بۆ کوردستانم نوسیوە.

کوردســـتانە کوردســـتان
خـاکە پیـــرۆزەکـەی من
خۆشەویستە و بێ وێنە
نیشـتـمانـێـــــــکە مەزن
....
بستێک لەم خاکە جوانە
لای من گـشت دنیا دەنێ
با هەموو هــەوڵ بــدەین
تا بـۆ جـــــــوانی بمــێـــنێ
هەرکەس لە کــارەکەیـــدا
دەسـەزی خـــۆی بنـــوێنێ

لای شاعیرانی تریش نمونەی لەم شێوەیە هەیە و پەیامەکی پێویستە کە بگاتە منـــداڵانی کـــورد.

پرسیار: لە ئەمـڕۆدا نووسـین بۆ منـداڵان لە بــەردەم شـۆڕشێکی تەکنەلـۆژیـا و گـۆڕانکاری خـێرا و داهـێنانی سـەیـرو سـەمـەرە دایـە، لــە هـەمـوو بوارەکـانی ژیاندا، منداڵانی ئەمڕۆشمان منداڵانی سەدەی ڕابردوو نین، هـــیوا و خـەون و خواستەکانیشیان هەمان هیواو خەون و خواست و پێویستییەکان نین، پێویستە نووسەرانی ئەمڕۆی ئـەدەبی منـداڵانی کوردمان ئەم ڕاستییانە لەبەرچاو بگرن، نووسـینەکانیان پڕ بە پێـستی ژیـانی ئەم ڕۆژگـارە تـازەیە بـن، نووسـەری داهـێـنـەر ئەدەبێکــی ڕەســەن و نــوێ، کــاریگەری و ڕەنگـدانەوەیەکی قووڵی ئەرێنی لەسەر گەشەکردن و فـراوانکردنی بیر و هۆش و ئەندێشە و لایەنی بایەلـۆژی منداڵان هــەیە، منـداڵان دەتـوانن باشـتر چارەسەری کێشەکـانیان بکـەن، ڕای مامۆسـتا عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی لەم ڕووەوە چـییە؟

وەڵام: ڕاستە ئەمڕۆ تەکنەلـۆژیا وەکو شـۆڕشێکی دیـار و کاریـگەر بە لێشاو گۆڕانکـاری و داهـێنانی نـوێ دەخـاتە بەردەم مـرۆڤ بەگەورە و بچــوکەوە و هـەرگـیز منـــداڵانی ئەمــڕۆ وەکــو منـداڵانـــی دوێــنێ نیـن و هـیوا و خواسـت و پێداویستییەکانیشیان زۆر و جیـاوازن، بەڵام ئەمـە ئەوە ناگـەیەنێ کە ئـەدەبی منـداڵان فەرامـۆش کـرابێت ،بەڵام نوسەری بواری ئەدەبی منداڵان واباشە کە ئەویش زیـاتر ئاگـاداری گۆڕانکـاری و داهـێنانە نوێکـان بێـت و هـەوڵ بـدات بەشێوەیەکی سەردەمیانە لە

نوسینەکانیدا جێیان بکاتەوە و وەکو پێویست باسیان بکات و سود و زیانەکانی ئەو ئامێر و یارییە ئەلکترۆنییانە بکات و بە زمانی منداڵ و شێوازێکی شیاو، لای من نوسین بۆ منداڵ بەشێوەی پەرتوک و گۆڤاری تایبەت بە منداڵان کاریگەری باشتری دەبێت لەسەر منداڵ و چێژی تایبەتی خۆیشی دەبێت. من لە چیرۆک و هۆنراوەشدا هەوڵی ئەوەم داوە کە ئەو داهێنانە لە نێو چیرۆک و هۆنراوەکانمدا جێ بکەمەوە. لە هۆنراوەی (ئاپپاد) و چیرۆکی (خەونەکەی باران) بە روونی دیارن.
خەونەکەی(باران)

(باران) لەگەڵ ئەوەی کە زۆر حەزی لە قوتابخانە بوو، بەڵام هەندێک جار بێزاری خۆی دەردەبڕی، چونکە پەڕاو و پەڕتوکەکانی زۆر قورس بوون، کە دەگەڕایەوە جانتاکەی دەکردە شانی، پشتی دەیدایە ئازار. ڕۆژێک دوای گەڕانەوەی لە قوتابخانە پشوویەکی کەم، ئاپپادەکەی هێنا و لە دڵی خۆیدا وتی خۆزگە لە جیاتی پەڕاو و پەڕتوک تەنها ئەم ئاپپادەم دەبرد بۆ قوتابخانە. بەدەم بیرکردنەوە لەو بابەتە، چونکە ماندوو بوو خەوێکی ئارام ئامێزی بە کردەوە.

(باران) خەونێکی خۆشی بینی، کە بە ئاگا هاتەوە چووە لای هاوڕێکانی وخەونەکەی بۆ گێڕانەوە، لە خەونمدا مامۆستا بووم ، لەگەڵ مامۆستاکانی تردا هەموو پەڕتوکەکانی پۆلی یەکمان سکان کرد و بە قوتابییەکانمان وت کە ئایپادی هەیە، بەیانی لەگەڵ خۆی بیهێنێت! چەند خۆشبوو هەموو هەیانبوو. بە بەیانی هەمووان ئاپادەکانیان هێنابوو ناوی خۆشیان لەسەر نوسی بوو . لێمان وەرگرتن و بابەتە سکانکراوەکانمان لەسەر ئایپادی هەریەکەیان دابەزاند. بە ڕۆژی دواتر لەسەر ئاپپادەکە وانەیان دەخوێند و هەر لەسەر ئاپپادەکەش ئەرکەکانیان دەنوسیەوە, لە وانەی پێنجەمدا پێمان وتن بە بەیانی پێویست ناکات جانتا قورسەکانتان بهێنن. چونکە ئێستا هەموو بابەتەکان لەسەر ئایپادەکانتان هەن. باران بە پێکەنینەوە وتی: بەداخەوە کە بە ئاگا هاتمەوە تەماشادەکەم مامۆستا نیم وهەروەک جاران قوتابیم! جانتا و ئایپادەکەشم هەروەک خۆیان ماونەتەوە، ئیتر هەمووان دایانە قاقای پێکەنین و وتیان: خۆزگە خەونەکەی باران دەهاتە دی بۆ هەمووان.

پرسیار: ئایا تا ئێستا بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری منداڵان سەر بە وەزارەتی ڕۆشنبیری حکومەتی هەرێمی کوردستان، وەکو

پێویست ئاوڕیان لە ڕۆشنبیری و ئەدەبی منداڵان داونەتەوە؟

وەڵام: ئەوەندەی ئاگاداربم وەزارەتی ڕۆشنبیری حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ساڵانی ڕابردوودا لە ڕێگەی (بەڕێوەبەرێتی زنجیرە کتێبی منداڵان) لە هەولێر و (بەڕێوەبەرێتی خانەی سەمەرە) وە لە سلێمانی کەمێک کاری زۆر جوان و باشیان کردووە بە منداڵان ئەویش بە چاپکردنی کۆمەڵێکی زۆر کتێب و نامیلکەی منداڵان کە بەشێوەیەکی سەردەمییانە و گونجاو چاپیان کرد بوو ، کە بۆ سوپاسەوە ئەو دوو بەڕێوەبەرێتییە یەکی نامیلکەیەکیان بۆ چاپ کرددم ،(وانەی کوردی و دیاریی)، بەڵام تیراژیان کەم بووە کە دەبووایە زۆر بووایە چونکە بە منداڵانی هەموو کوردستانیان دەکرد. بەداخەوە کە ئەو دوو بەڕێوەبەرێتییە لە ئێستادا نەماون و تەنها گۆڤاریش کە گۆڤاری(هەنگ) بووە کە هی وەزارەتی رۆشنبیری حکومەتی هەرێمی کوردستان بوو بۆ منداڵان ئەویش وەستاوە، خۆزگە هەرسێکیان دەکەوتنەوە کار،بچونکە ئەوانە پێویستییەکی دنیا جوانکەی منداڵانن. دەتوانیین بڵێین کە وەکو پێویست ئاوڕیان لە ڕۆشنبیری منداڵان نەداوەتەوە. چونکە حکومەت واباشە گۆڤاری تایبەت و دەزگای تایبەتی پەخش و بڵاوکردنەوەی تایبەتی بە منداڵان هەبێت.

پرسیار: گۆڤارەکانی منداڵان، ڕۆڵێکی کارتێکەریان لە ڕۆشنبیرکردن و لە گەشە کردن و پێشکەوتنی ئەدەبی منداڵانی کوردمان هەیە، لەوانەش گۆڤاری(پەپولە) و (گوڵەکان) و (سڤەرە).. ئایا ئەم گۆڤارانە لە ڕووی چەندێتی و چۆنییەتییەوە لە ئاستی خواست و هیوا و تموحی منداڵانی کورد دان؟

وەڵام: دەربارەی ڕۆڵی گۆڤارەکانی منداڵان لە پەروەردەکرد و بەرەوپێشچوونی ئەدەبی منداڵانی کورددا بابەتێکم بڵاوکردۆتەوە کە لە سایتەکانیشدا دامبەزاندووە، بە وردی باسی ئەوەم کردووە، بۆیە گۆڤارەکانی منداڵان ڕۆڵی زۆریان هەیە لە ڕۆشنبیر کردن و گەشەکردن و پیشکەوتنی ئەدەبی منداڵان دا. گۆڤاری (گوڵەکان) کە تائێستا (١٣٨) ژمارەی لەدەرچووە و (پەپولە) کە (٢٦٢) ژمارەی لەدەرچووە و (سڤەرە) کە ٢٢٠ ژمارەی لەدەرچووە، هەریەکێک لەو گۆڤارانە لە ئاسمانی ڕۆژنامەگەری منداڵانی کورد دا بە گەشی دیارن و خزمەتێکی باشیان بە منداڵ و بە ئەدەبی منداڵان کردووە، بەڵام ماوەیەتی بەتەواوی بگەنە ئاستی خواستەکانی منداڵان، گوڵەکان لەم ٣ ژمارەی دواییدا گۆڕانکاری و پێشکەوتنی

پێوە دیارە و لە هەوڵی باشترکردنی گۆڤارەکە دان، پەپولەش یەکێکە لەو گۆڤارانەی کە بەردەوامی لە ساڵی ١٩٩٢ وە دەردەچێت پێشکەوتنی باشی بە خۆیەوە بینیوە و تا ڕادەیەک جیاوازی پێوە دیارە و سفەرەش کە لە شاری دهۆک دەردەچێت و بە کەمی دەگاتە سنوری سلێمانی ئەمیش پێشکەوتنی بەخۆیەوە بینیوە بەڵام زیاتر بابەتەکانی بە شێوەی بادینی بڵاو دەکاتەوە و من چەند بابەتێکم بۆ ناردوون بەسوپاسەوە بڵاویان کردۆتەوە کە لەو ژمارانەدا تەنها هۆنراوەکەی من سەرانی بووە. بەگشتی من پەیوەندی باشم لەگەڵ ئەوان و گۆڤارەکانی تریش دا هەیە و بە هەموو توانایەکیانەوە هەوڵی خزمەتکردنی ئەدەبی منداڵان دەدەن و کۆمەڵێک لە نوسەران و شاعیران و وەرگێڕکارانی بواری ئەدەبی منداڵان لەو گۆڤارانە و گۆڤارەکانی تری منداڵان دا بەرهەمەکانیان بڵاو دەکەنەوە.

پرسیار: نووسەرانی بواری ئەدەبی منداڵانی کورد، تا چ ڕادەیەک توانیوویانە سوود لە کەلەپووری نەتەوەیی و لە داستان و لە مێژووی پڕ لە شانازی و لە بەسەرهاتەکانی گەلەکەمان وەربگرن؟ لە هۆنراوەکانی (لەتیف هەڵمەت) دا، بۆ منداڵانی کورد، ئەم ڕەنگدانەوەیە بەدی دەکرێت؟ ڕای ئێوە لەم ڕووەوە چییە؟

وەڵام: نوسین وەک بەرپرسیارێتی وایە لەسەر ئەو کەسانەی کە دەنووسن و بە تایبەتیش لە نوسین بۆ منداڵان دا بەرپرسیارێتییەکە زیاترە، بۆیە نووسەر بە هەوێنی نوسینەکانی هەمیشە دەتوانێت سود لە بیرەوەرییەکانی منداڵی خۆیشی وەربگرێت و هەوڵی ئەوەش بدات کە سود لە کەلەپور و فۆلکلۆری نەتەوە و گەلەکەشی وەربگرێت تا وەک سەرچاوەیەکی گرنگ بەکاریان بهێنێت و لە هەمان کاتیشدا بە منداڵانی کوردی بناسێنێت. ئەگەر سەرنج بدەین بێجگە لە لەتیف هەڵمەت نوسەر و شاعیرانی تریش سودیان لێوەرگرتووە و بەکاریان هێناوە، کە چێژێکی تایبەتی بە بابەتەکە بەخشیوە و مۆرکی کوردانەشی بە جوانی پێوە. دیاربووە من بەکارم هێناوە وەک خۆم، بۆ نمونە لە هۆنراوەی باران دا، دەڵێم:

منداڵی وردیلە و جوان
سروود دەڵێن بە باران
پێکەوە گشت بە یەک دەنگ
بە ئاوازێکی قەشەنگ
دەیڵێینەوە بێ وەستان

((هەیاران و مەیاران
یا خوا داکاتە باران
بۆ فەقیر و هەژاران

پرسیار: قەیران و کێشەی دارایی گەورەترین کێشەیە لە ڕێی چاپکردنی پەرتوکی منداڵان بە شێوەیەکی هونەری پێویست و لەبار، هەروەها نەبوونی دەزگایەکی تایبەت بە چاپکردن و بڵاوکردنەوەی پەرتووکەکانی نووسەرانی بواری ئەدەبی منداڵان هۆکارێکی سەرەکی دواکەوتنی ئەدەبی منداڵانی کوردمانە.. بە ڕای مامۆستا عەلی ئەم کێشەیە چۆن چارەسەر دەکرێت؟

وەڵام: باری ئابوری کارێکی وای کردووە، کە نوسەران و شاعیرانی بواری ئەدەبی منداڵان نەتوانن وەکو پێویست بەرهەمەکانیان چاپ و بڵاوبکەنەوە، بەشێوەیەکی جوان و گونجاو و سەردەمیانە کە هەموو مەرجەکانی پەرتوکی منداڵانی تێدا بێت، هەروەها نەبوونی دەزگایەکی تایبەت کە گرنگی بدات بە چاپکردن و بڵاوکردنەوەی بەرهەمی نوسەران و شاعیران، کاریگەری هەیە لە دواکەوتنی و بەرەوپێشچوونی ئەدەبی منداڵان لە کوردستاندا ،هەروەها وەک من ئاگادارم زۆربەی ئەو پەرتوکانەی کە لە ئێستادا و پێشتریش بۆ منداڵان چاپکراون تیراژیان زۆر کەمە (۲۰۰، تا ۵۰۰) دانەی لێ چاپ دەکرێت کە لە ڕاستیدا نوسەرەکەی بە منداڵانی گشت کوردستانی نوسیوە و ئەو تیراژە کەمەش بەشی منداڵانی چەند قوتابخانە ناکات، هەندێک لەو شوێنانەش کە پەرتوکی منداڵان چاپ دەکەن هەر هەندەی لێ چاپ دەکەن.. پەرتوک هەیە کە چەند ساڵێک پێش ئێستا چاپ کراوە، بەلاتانەوە سەیر نەبێت نوسەرەکەی نوسخەی لا نەماوە و دەستیشی ناکەوێت.. بە چارەسەری ئەم کێشەیەش دامەزراندنی دەزگایەکی چاپ و پەخشی تایبەت بە منداڵانە لەلایەن وەزارەتی ڕۆشنبیری یان ئەنجومەنێکی تایبەت بە نوسەرانی بواری منداڵان، کە کەسانی شارەزا و پسپۆڕ سەرپەرشتی بکەن.

پرسیار: من دامەزراندنی (یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کورد) بە پێویست دەزانم، تا نووسەرانی ئەدەبی منداڵان کورد لەژێر چەترێکی ئەدەبی یەکگرتوودا، بتوانن زیاتر خزمەتی ئەدەبی منداڵانی کورد بکەن، چونکە (یەکێتی نووسەرانی کورد) وەکو پێویست ئاوڕیان لە ئەدەبی منداڵان نەداوەتەوە و پەراوێزیان کردووە. پێم باشە بۆ ئەم مەبەستە کامپینێک

رابگەیەنین، کە تا چ رادەیەک نووسەرانی بواری ئەدەبی مندالان لەگەڵ ئەم پێشنیارە دان.. ئەوە چیدەڵێن؟

وەڵام: بابەتەکم دەربارەی بەرەوپێشچوونی ئەدەبی مندالان نوسیوە و بڵاوبۆتەوە لە سایتەکانیشدا هەیە، باسی زۆر شتم کردووە، یەکێک لەو کارانە کە ئیشارەتم پێداوە کارێکی لەو شێوەیەیە، من پێم باشە (ئەنجومەنی نوسەرانی مندالانی کورد) یان هەر ناوێکی لەو شێوەیە بۆ ئێستای ئەدەبی مندالان زۆر پێویستە و ئەگەر لەلایەن دەسەزانی ئەدەبی مندالانەوە هەوڵی بۆ بدرێت، بێگومان دەبێتە هۆی بەرەوپێشچوونی ئەدەبی مندالان و دڵنیام کە کاری باشتر و جوانتر بۆ مندالان ئەنجام دەدرێت، هەروەها لەو ڕێگەیەشەوە و ڕێگە بە هەندێک نوسین جا چ چیرۆک، یان هۆنراوە نادرێت کە گونجاو نین و تایبەتمەندییەکانی ئەدەبی مندالانی تێدا نییە بڵاوببێتەوە، هەروەها من هەر لەو نوسینەمدا باسی ئەوەم کردووە کە گۆڤارێکی تایبەت بە لێکۆڵینەوە و خوێندنەوەی ئەو گۆڤار و پەرتوک و نامیلکانەی کە بۆ مندالان دەردەچن و دەرچوون،لە ئێستادا زۆر پێویستە، کە دەبێتە هۆی ناساندنی زیاتری بەرهەمە باش و سەردەمی و گونجاوەکان و جیاکردنەوەیان لەوانەی کە بەناوی ئەدەبی مندالانەوە نوسراون و هاندانێکی چاکیش دەبێت بۆ ئەو نوسەرانەی کە هەنگاوی باش دەنێن و هەوڵی باش دەدەن لەو بوارەدا. بە بڕوای من بە بوونی ئەو ئەنجومەنە ئەوەش دەکرێت و لەگەڵیدا گۆڤارێکی تایبەتی مندالانی سەرتاسەری بۆ هەموو مندالانی کورد کە بە تیراژێکی زۆر بێت تا بگاتە دەست گشت مندالێکی کورد لە هەر شوێنێکی ئەم کوردستانە ئازیز و خۆشەویستەدا.

پرسیار: چیتر هەیە، کە پەیوەندی بە ئەدەبی مندالانەوە هەیە، مامۆستا عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی حەزدەکات بە خوێنەرانی باس بکات؟

وەڵام: زۆر سوپاستان دەکەم، حەز دەکەم ئەوەش بڵێم کە زیاتر لە ٢٠٠ هۆنراوەم ئاوازیان بۆ دانراوە و کراون بە گۆرانی بۆ مندالان و لە تیڤییەکاندا پەخش دەکرێن، کۆمەڵێک ئۆپەرێتیشم بۆ هەمان شێوە کاریان بۆ کراوە و لە باخچەکانی مندالان دا نمایش کراون، بۆ کۆمەڵێک لە قوتابخانە و خوێندنگە و باخچەکانی مندالان سرودم بۆ نوسیون و ئاوازیان بۆ دانراوە. هۆنراوەی (پاکوخاوێنی ژینگە) کە کراویشە بە گۆرانی لە پەرتوکی (خوێندنەوەی کوردی) پۆلی یەکەمی بنەڕەتی دا لە

چاپەکیاندا هەبوو دوو ساڵ خوێندرا دوایی لایان برد، نازانم بۆ؟ کە هۆنراوەیەکی پەروەردەییە و ئاوازی بۆ دانراوە و کراوە بە گۆرانیش. هەروەها هۆنراوەیەکم لە پەرتوکی (هۆشیاری مین) کە بۆ پۆلی پێنجەم و شەشەمی بنەڕەتی بوو بە ئاگاداری خۆم دانرابوو کە ئەوسا دەخوێندرا، کە لە لایەن ڕێکخراوی (MAG) یەوە دانرابوو.

لە ڕۆژهەڵاتیش هۆنراوەیەکم لە پڕۆگرامی خوێندنی کوردی دا دانراوە. هەروەها توانیومە لە ڕووی دەسەزیمەوە بە ئەدەبی منداڵان خۆبەخشانە و بێبەرامبەر هاوکاری هەندێک لەو نوسەر و شاعیرانە بکەم لە چاپکردنی بەرهەمەکانیان دا و پێشەکیشم بۆ هەندێکیان نووسیوە. لە زۆربەی ئەو گۆڤارانەی کە بۆ منداڵان دەردەچن بابەتەکانم بڵاو دەکەمەوە، هەروەها لە سایتە ئەلکترۆنییەکانیشدا تا بگاتە گشت منداڵێکی کورد لە هەر شوێنێک بێت.. دەمەوێت زۆر سوپاسی ئێوەی بەڕێز بکەم و دەستخۆشیشت لێ بکەم بۆ ئەو نووسینە جوانانەی کە لە زۆری لە سایت و گۆڤار و ڕۆژنامەکاندا دەربارەی ئەدەبی منداڵان و پەروەردەی منداڵان ئەنجامتان داوە.

زۆر سوپاس مامۆستا عەلی حەمەڕەشید، بە دەربیینی را و بۆچوونەکانت دەربارەی ئەو پرسارانەمان لەسەر ئەدەبی منداڵان لێمان پرسین.. هیواداریشین کە درێژە بەم خزمەتە پیرۆزەتان بدەن و بە چاپکردنی پەرتووکی نوێ زیاتر چاوەکانی منداڵانی کوردمان روون بکەنەوە و خۆشی و شادی و هیوای زیاتر بخەنە دەروون و دڵە پاک و قنجەکانیانەوە.

رەزا شوان

کوردستان: ٣ /٢٠١٩/٩